

האם ימשיכו לחגוג את חג הגאולה י"ט כסלו בימות המשיח?

מה יהיה בגורלם של החגים החסידיים, ובראשם "חג החגים"י"ט ראש השנה לחסידות² "יום בשורה"³ י"ט כסלו, האם נמשיך לחגוג גם בגאולה העתידה, או שמא גם עליו יחול הכלל "שכל המועדים בטלים לימות המשיח"? • על כך ועוד, במאמר הבא

מאת הרב מרדכי חיימסון

גם חג החנוכה לא יתבטל לימות המשיח' גם כאשר שאר חגי ישראל יתבטלו.

הסיבה לכך שחג החנוכה לא יתבטל – מסביר הרבי – נעוצה בשורשו ומקורו של חג החנוכה, שמדברי רז"ל נראה שחג החנוכה בא כתוצאה מהבטחת ה' לאהרן הכהן שהחג שיקבעו על פעולת בניו בזמן החשמונאים יהיה קיים לעולם!

וכך כותב הרמב"ן¹⁵ "נסמכה [בתורה] פרשת המנורה [בפרשת בהעלותך] לפרשת הנשאים [שבפרשת נשא בסופה] לפי שכשראה אהרן חנוכה הנשיאים חלשה אז דעתו, שלא היה עמהם בחנוכה. אמר לו הקב"ה שלך גדולה משלהם"¹⁶ ומבהיר הרמב"ן ש"ענין ההגדה הזו, לדרוש רמז מן הפרשה על חנוכה של נרות חשמונאי ובניו. וכלשון הזה מצאתיה במגילת סתרים

עוד קודם שנביא את דברי הרבי מלך המשיח בנידון, כדאי להדגיש כי בעצם י"ט כסלו והגאולה העתידה קשורים בקשר אמיץ וחזק, וכך מתבטא כ"ק אדמו"ר הרש"יב נ"ע בשיחתו הקדושה ב"י"ט כסלו¹¹ "י"ט כסלו הוא פנימיות הגאולה דבי אלפים ימות המשיח 'אתחלתא דגאולה' כבר היה בימי אברהם", כלומר: ב"י"ט כסלו נפתח הצינור לגאולה העתידה וכבר החלו להרגישה במידה מסוימת¹².

באחת משיחות הקודש¹³ נדרש הרבי לענות על שאלה זו. הרבי הקדים ואמר: שבעצם גם את חג החנוכה ימשיכו לחגוג בימות המשיח, גם כאשר שאר מועדי ישראל יבטלו, כפי שכבר כתבו גדולי ישראל, ובראשם אחיו של המהר"ל מפראג רבי חיים ב"ר בצלאל זצ"ל¹⁴ בשם חז"ל שלעתיד לבוא

במדרש⁴ נאמר ש"כל המועדים בטלים, [לימות המשיח]⁵ וימי הפורים לא יבטלו, שנאמר⁶ וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם". כלומר יבוא זמן וחגי ישראל יתבטלו, אך יוצאים מן הכלל הם ימי הפורים לא יעברו לעולם מחגי ישראל, וגם בימות המשיח יחגגו את ימי הפורים, [אין כאן המקום לדון קעת במשמעות ההלכתית שניתן להפיק ממדרש זה, והרבה נתחבטו בכך הראשונים והאחרונים]⁷.

אולם מעניינת השאלה מה יהיה בגורלם של החגים החסידיים, ובראשם "חג החגים"⁸ "ראש השנה לחסידות"⁹ "יום בשורה"¹⁰ י"ט כסלו, האם נמשיך לחגוג גם בגאולה העתידה, או שמא גם עליו יחול הכלל "שכל המועדים בטלים לימות המשיח"?

(7) ובעייה עוד נשוב לדון בכך.

(8) אגרות קודש כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע חלק ז' עמוד ל.

(9) ממכתב כ"ק אדמו"ר הרש"יב נ"ע נדפס בהיום יום בתחילתו, ובכ"מ.

(10) שו"ת מן השמים סי"ה.

(11) תו"ש עמוד 19-16 – להלן בתרגום חפשי.

(12) ועי"ש באריכות הביאור בזה.

(1) אגרות קודש כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע חלק ז' עמוד ל.

(2) ממכתב כ"ק אדמו"ר הרש"יב נ"ע נדפס בהיום יום בתחילתו, ובכ"מ.

(3) שו"ת מן השמים סי"ה.

(4) ילקוט שמעוני משלי רמז תתקמ"ד מדרש משלי פ"ט. ועי"כ בפיוט לשבת זכור.

(5) ראה רמב"ם הלכות מגילה פרק י"ב הלכה י"ח.

(6) אסתר ט.

י"ט כסלו והגאולה העתידה קשורים בקשר אמיץ וחזק, וכך מתבטא כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע בשיחתו הקדושה בי"ט כסלו י"ט כסלו הוא פנימיות הגאולה דב' אלפים ימות המשיח 'אתחלתא דגאולה' כבר היה בימי אברהם", כלומר: בי"ט כסלו נפתח הצינור לגאולה העתידה וכבר החלו להרגישה במידה מסוימת

הבאים אל אדמו"ר הזקן התבטלו כבר, אך מכל מקום שבת זו היתה יוצאת מן הכלל, בהתאם לאגרת "קטונתי" הנ"ל, כדי שלא יוצרו עינים בלתי רצויים.

באותו הזמן החסיד ר' יעקב סמיליאנער, שהיה שד"ר מטעם כולל חבי"ד, העלה בפני החסידים הצעה. הוא הציע שהם יעבירו לו בהקדם את כספי כולל חבי"ד, במילא הוא יוכל לנסוע לרבי בהקדם, כדי להעביר לו את הכספים, ובבואו אל הרבי הוא ישתדל לבטל את הגזירה.

עצתו התקבלה, והיא אכן הצליחה, ולי"ט כסלו הגיעו לרבי חסידים רבים. התקיימה סעודה, אדמו"ר הזקן התוועד ואמר מאמר ד"ה 'לשנה הבאה קבעום'."

ומכך מסיק הרבי, מאחר ואדמו"ר הזקן חזר אז את מאמר חז"ל 'לשנה הבאה קבעום ימים טובים' בהקשר ליי"ט כסלו, בכך קבע אדמו"ר הזקן שיי"ט כסלו הוא חג 'קבוע'

אותו גם כאשר יבטלו שאר המועדים. סימוכין לכך, הביא הרבי מהנהגות הקדושה של רבינו הזקן. בחגיגה הראשונה שחגגו את י"ט כסלו שהיתה זאת בשנת תק"ס וגופא דעובדא הכי הוה – מספר אדמו"ר הרי"צ²²: "בעקבות אגרת הקודש "קטונתי" שאדמו"ר הזקן כתב בבואו מפטרבורג, בה הוא מזהיר בתוקף את החסידים "לבילתי רום לבבם ולא להרחיב עליהם פה וכו'", לא ידעו החסידים כיצד יתנהל הסדר בי"ט כסלו. הם ידעו רק שבי"ט כסלו לא יאמרו תחנון, אבל מעבר לזה הם לא ידעו מאומה.

יתרה מזו, כשהתקבל מכתבו של הדוד מהרי"ל – אחיו של אדמו"ר הזקן, מחבר הספר שארית יהודא – בו הוא כותב לחסידים שלא יבואו לרבי לשבת שלפני י"ט כסלו, הרי שהספק התגבר אצלם.

הגם שיתקנות ליאזנא' שהגבילו את

לרבינו נסים, שהזכיר האגדה הזו, ואמר: ראיתי במדרש – כיון שהקריבו שנים עשר שבטים, ולא הקריבו שבט לוי וכו", אמר לו הקב"ה למשה: דבר אל אהרן ואמרת אליו, יש חנוכה אחרת שיש בה הדלקת הנרות, ואני עושה בה לישראל ע"י בניך [הכהנים] ניסים ותשועה, וחנוכה שקרויה על שמם והיא חנוכת בית חשמונאי . . . וכן במדרש רבה¹⁷ אמר לו הקב"ה למשה: לך אמור לאהרן – אל תתירא, לגדולה מזאת אתה מוכן, הקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים הן נוהגין, אבל הנרות לעולם! . . . והנה דבר ידוע שכשאין בית המקדש קיים . . . אף הנרות בטלות, אבל לא רמזו אלא לנרות של חנוכת חשמונאי שהיא נוהגת אף לאחר חורבן בגלותינו".

מדברי הרמב"ן עולה שנרות חנוכה אינם בטלים לעולם גם בזמנים שחלק מן המצוות בטלות, ומכך שכך גם יהיה לעתיד לבוא "שהמועדים בטלים", בכל זאת חג החנוכה ישמור על ייחודו, ונמשיך לחגוג אותו "לעולם!"

לאמיתו של דבר, לא זקוקים אנו לסייעות האם נחגוג את חג החנוכה, גם כאשר שאר המועדים יבטלו, שהרי כל מהותו של חג החנוכה מרמז על התקופה המיוחדת – ימות המשיח.

גם במספרם של הנרות בא הדבר לידי ביטוי עז, מספרם של נרות המקדש הוא 'שבעה נרות'¹⁸ ומאידך נרות חנוכה מספרם הוא 'שמונה', וכידוע מספר שמונה מורה על קדושה אלוקית שהיא למעלה מגדרו וטבעו של עולם ובלשונו של הרשב"א¹⁹ "שמניי מקודש ועומד בפני עצמו שומר ההיקף" בניגוד ל"שביעי שהוא מכלל ימי ההיקף", ומכאן שבחג החנוכה מאירה קדושה עליונה, שלא האירה אפילו בבית המקדש והיא מעין הגילוי דלעתיד לבוא. ובלשונו של הרב²⁰: "האור דנרות חנוכה הוא אור נעלה ביותר. ויש לומר, (מעין) עצמות אור א"ס שלמעלה מהשתלשלות, וזוהי השייכות לגאולה העתידה כי הגילוי שיהיה בגאולה העתידה הוא גילוי בלתי מוגבל"²¹.

ולכן גם החג שכל מהותו היא 'מעין עולם הבא' – לא יבטל "לימות המשיח".

כאן אומר הרבי מה"מ, שאם על חג החנוכה נאמר שהוא לא יבטל, הוא הדין שגם י"ט כסלו לא יבטל, ונמשיך לחגוג

המשך בעמוד 45

18) בהעלותך ח, ב.

19) בשו"ת שלו חלק א' ס"ט.

20) התוועדויות תשמ"ז עמוד 528.

21) ומציין הרבי שם ליתורה אור מקץ לד, א. מא, א – ששם נתבארו הדברים.

22) ראה ספר השיחות תרצ"ז עמוד 211 ואילך – להלן נביא בתרגום לה"ק כפי

13) ש"פ וישב תשי"ז בתחילתה.

14) בספרו החיים חלק ג' פרק ז' ובאגרת הטיול דרוש אות מ.

15) ריש פרשת בהעלותך, על דברי רש"י שם ד"ה בהעלותך.

16) ומקורו מתנחומא בהעלותך ה.

17) פט"ו, ו.

60 שנה ל-

מהו הספר הראשון של 'קה'ת? ושל 'אוצר החסידים'? • באיזו חוברת הוטבע לראשונה סמל הוצאה? והיכן הוא נעשה באמצעות חותמת גומי? ובאיזה ספר הוא לא נדפס למרות שהוכן מראש? • מתי היה הפירסום הראשון בסידרת "קובץ שלשלת האור" ואיך נקבעה מסגרת השער לספרי הרבי שליט"א? • על כך ועוד ברשימה שלפניכם

מאת שמואל קראוס

"ההפרש שביניהם בולט במשמעות שמותיהם: א) "קרני הוד תורה" – תורת הנגלה והחסידות שנתחברה על-ידי כל-אחד מישראל; ואילו "אוצר החסידים" – ספרים שנתחברו ע"י רבותינו נשיאי חב"ד ותלמידיהם. ב) "קה"ת" הוא "הוצאת ספרים", ואילו "אוצר החסידים" היא "ספריה", שעניינה גם עריכת וחבור ספרים. עניין זה עדיין טעון ליבון, שכן מצאנו ספרים שנערכו וחוברו ע"י 'קה"ת' ולא על-ידי 'אוצר החסידים'. גם מן ה"הקדמה" שבראש 'קטלוג קה"ת' הנדפס בשנת תשי"ט – צילומה כאן – לא עולה פתרון לשאלה זו.²

בשנת תשי"ג, בה נוסדה מערכת 'אוצר החסידים', נדפסו מטעמה לפי הסדר הבא:³ 'היום יום', 'חנוך לנער', 'לקוטי דבורים חג

"כ"ק אדמו"ר מרנא ורנא יוסף יצחק שליט"א . . תש"ב – מייסד הוצאת ספרים "קרני הוד תורה" – קהת – ליובאוויטש. תש"ג – מייסד "ספרי' אוצר החסידים ליובאוויטש".

(לוח 'היום יום' תשי"ג, ע' 10*9)

"כ"ק אדמו"ר מרנא ורנא מנחם מענדל שליט"א . . נתמנה ע"י כ"ק אדמו"ר חותנו בתור 'יו"ר ועד הפועל . . ו"הוצאת ספרים קה"ת". תש"ג – נתמנה בתור עורך ראשי ד"ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש", ומני אז מו"ל ספרים קונטרסים וחוברות בהוספת הגהותיו והערותיו וכו'.

(שם, תשי"ד, ע' 11)

מה בין הוצאת ספרים קה"ת' לספריית 'אוצר החסידים'? יש אומרים:¹

1. הררשי"ב שיי לוי במבוא לאגרות-קודש' אדמו"ר (מהור"י"צ) נייע כרך ז (תשי"מ) ע' 7 הערה 18, ושוב ב'תולדות חב"ד בארצות הברית' (תשמ"ח) ע' שטז. הועתק בימי מלך' כרך ב (תנשי"א) ע' 745.

2. אמנם ב'אוצר החסידים' רוב הספרים והקונטרסים הם מיצירת נשיאי חב"ד", כנרשם בהקדמת הקטלוג מתשי"ט, אבל מאוחר יותר נדפסו בה גם משל התלמידים (להלן רשימה קצרה לפי שנת ההדפסה): 'מאמרי השתתפות' להר"ר הלל מפאריטש (תשי"א). 'בית רבי להר"ר חיים מאיר הילמאן (תשי"ג). 'פלח הרמון' להר"ר הלל מפאריטש (תשי"ד-ז-כ"ז). 'שארית יהודה' למהר"ל מיאנוביטש (תשי"ז). 'ספרי הר"ר לוי יצחק (תשי"ל-א-ב-ג). 'שני המאורות' להר"ר יצחק אייזיק מהומיל (תשל"א).

3. וזכיר לזכור שגוף זה שבימי נשיאות אדמו"ר מהור"י"צ - וכן את זה שבתקופת נשיאות אד"ש (כרשום בשער 'מנהגי היאר-צייט' שנדפסו בתשי"ב) - לרשימת "ספרות חב"ד" שביאהלי ליובאוויטש" גל' ב ע' 12.

ועוד מהוצאת 'קה"ת': סידור 'תורה אור', 'כאשר יסדי' אדמו"ר הזקן, לא נדפס (שננהי תשי"ו) מטעם 'אוצר החסידים', וכך גם סידורי 'תהלת ה' (זה של תשי"ה וזה של תשי"ז) וה'מחזור' (תשי"ט) שנדפסו מטעם 'המרכז לעניני חינוך'. ואילו 'המענה לשון', 'כפי שהנהיג' אדמו"ר האמצעי, כן נדפס (תשי"ו) מטעם 'אוצר החסידים'. מאמרי ושיחות אד"ש שנדפסו בהוצאת 'קה"ת' נדפסו בתחילה רק מטעם 'ועד להפצת חסידות'; 'ועד להפצת השיחות'; 'יוניטעד ליובאוויטשער ישיבות' ורק מאוחר יותר מטעם 'אוצר החסידים'.

עוד מתפקידי 'אוצר החסידים': 'רצון כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א לקבל ולרשום סיפורי זקני החסידים ותולדות ימי חייהם, ומהראוי שירשום ימי חיי אביו וכיו"ב, ולשלוח למערכת אוצר החסידים לאוסף הזכרונות' (ט"ו תמוז תשי"ט, 'אגרות-קודש' אד"ש כרך ג ע' קלט); 'הארכיון ד"אוצר החסידים" מקבץ ידיעות וחומר לתולדות זקני החסידים ואנ"ש. אם באפשרי בצירוף תמונה" (יו"ג מנחם אב תשי"ט, שם ע' קעא).

ומבין ספרי חב"ד בהוצאת 'קה"ת' בלבד: 'הגדה של פסח עם לקוטי מנהגים וטעמים מאד"ש (תשי"ו)*. 'חב"ד – ליובאוויטש (עסקנות ציבורית)', 'מסודר ע"פ השיחות והרשימות של נשיאי חב"ד בדרך קצרה, על ידי אחד ממעריצי חב"ד' (תשי"א). 'קב נקיי להר"ר אברהם דוד לאוואט (תשי"א, עם הקדמה מאד"ש). 'קובץ 'ליקוטי דניני' מאת הרב מנחם זאב הלוי שיי גרינגלאז (כני"ל).

שערי יהודה' להר"ר יהודה עבער הי"ד (תשי"ט-כ"ח). * אבל ברשימה שבסוף חוברת 'חב"ד - ליובאוויטש' (תשי"א) נרשמה ההגדה [ע' 65] בין הספרים שבהוצאת 'אוצר החסידים', כפי שנרשם בהוצאה השנייה שלה, בשנת תשס"ז.

זהו הוא גם 'קובץ ליובאוויטש' (תשי"ד ואילך), בו נדפס גם משיחות וכתבי כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נייע ותשובות וביאורים מחתנו אד"ש (שבגל' 2 ע' 22 כתב על מטרת הקובץ בליבון הנמצא 'בספרים היו"ל במשך זמן האחרון בפרט . . בשיחות היו"ל על ידי מערכת 'אוצר החסידים').

כזה הוא גם 'קובץ ליובאוויטש' (תשי"ד ואילך), בו נדפס גם משיחות וכתבי כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נייע ותשובות וביאורים מחתנו אד"ש (שבגל' 2 ע' 22 כתב על מטרת הקובץ בליבון הנמצא 'בספרים היו"ל במשך זמן האחרון בפרט . . בשיחות היו"ל על ידי מערכת 'אוצר החסידים').

הקדמה

הוצאת ספרים קה"ת (קרני הוד תורה) נוסדה ע"י כבוד קדושת אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש בשנת ה'תש"ב. היתה עבודת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשדה החינוך והרבצת תורה חסרה מחלקת הוצאת ספרים, ובא מוסד זה והשלים היקפה הגדול של התכנית הענקית המסתעפת בכל מקצועות חינוך היהדות בכלל, שדה החינוך. הרבצת תורה והפצת תורת החסידות בפרט.

קרוב למאתים ספרים וקונטרסים נדפסו ע"י קה"ת מאז הוסדה ועד עתה. שנתפשו בכל תפוצות ישראל. מהם שנדפסו כמה וכמה פעמים אחרי שהוצאות ראשונות אילו מן השוק. ביניהם ספרים גדולים בכמות ואיכות או קונטרסים וחוברות, ירחונים וילקוטים, אשר כולם כאחד מצטיינים בצורתם ותכנם, ועשו להם שם גדול בעולם הספר. בכמות בלבד מצטרפים הם ליותר על שני מליונים טופסים, ודי בפרטים אלה להעיד על צעדי הענק שצעד מוסד זה בשדה הוצאת ספרים בשבע השנים להוסדו.

קטלוג מפורט זה של ספרי קה"ת כולל כל מה שיצא לאור ע"י קה"ת עד עתה. מוזמן לזמן מופיעים גליונות (בולטינים) עם ידיעות על דבר ההוצאות האחרונות. מן ההכרח שקטלוג זה יהי בקיצור נמרץ, אבל די יהי לידוע ספר לעמוד על טיבן של ההוצאות ברמיזה ולמצוא במקטלוג זה שלל רב.

בכלל, מתחלק כל החומר הנדפס, כפי אשר נרשם במקטלוג זה, לשלושה סוגים: סוג ראשון כולל ספרי החינוך בהוצאת המרכז לעניני חנוך, אשר כשמו כן הוא, מוסד עולמי מרכזי בלתי מפלגתי לכל עניני החנוך. שנוסד ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנת תשי"א ועומד תחת הנהלתו הפרטית. כאן יבואו ספרי לימוד, ספרי קריאה, ירחונים לילדים כו', שנרשמו כל אחד במחלקה שלו. ספרי המרכז לעניני חנוך מופיעים בלשון הקדש, אידית, אנגלית וצרפתית. עומדת להפתח בקרוב גם מחלקה ספרדית.

סוג שני כולל בעיקר הנדפס בהוצאת הספרי, אוצר החסידים בתורת החסידות, הקירה, מוסר והלכה. רוב הספרים והקונטרסים הם מיצירת נשיאי חב"ד מראשית התנועה ועד היום. לרבות היכול הגדול מעטו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, נשיא חב"ד בדרגו.

סוג שלישי כולל הוצאות שונות שלא נכנסו בשני הסוגים הנ"ל, וכמו, לדוגמא, השדי חמד, שיצא מן הכלל למדע על הכלל כלו.

ככל החומר הרב שיצא לאור ע"י קה"ת, מדרגת הספרים בכמותם ואיכותם. צורתם ורב גוניותם, משתקפת יומתו הגדולה של כ"ק אדמו"ר שליט"א שעמד על גדול דרישת השעה בספרי חינוך, לימוד וקריאה בעד הדור הצעיר בשפתו המדוברת וספרי תורה, חסידות ומוסר לרווח צמאון כל יודע ספר.

משתקפת בו גם העמידה הגדולה והטורח הרב שהשיקעו חברי ועד הפועל וחברי המערכת, ובראשם הרב מנחם שניאורסאהן, הרב ת. מ. א. חדקוב דר, ניסן מינדעל, בהכנת סידור ועריכת הספרים, ביניהם הרבה כתבי-יד. עד שיצאו לאור היום.

ואחרון אחרון חביב, משתקפת במקטלוג זה אדיבות רוחם ונדבת לבם של ידידיהם בכלל וידידי קה"ת בפרט, אשר העניקו מכספם להוצאת ההדפסה.

לא למוותר להעיר בהזדמנות זו, כי יש כמה וכמה תוכני יד וספרים מוכנים לדפוס עפ"י חכנית קה"ת, והמצפים רק לחובבי תורה ומקירי החינוך הכשר שיחנודו כיד ה' הטובה עליהם להשתתף בהוצאות ההדפסה, וזכות גדול כאן וגדול להתגדר בו לכל מי שרוצה להמנות בין חזקי הרבים בהפצת מעינות התורה וחינוך הכשר בכל תפוצות ישראל.

הוצאת ספרים קה"ת

הקדמה לקטלוג קה"ת, תש"ט

שנדפסו בתשי"ג, ואילו הנדפסים בהוצאת קה"ת בתשי"ב נמנו קודם לכן בנפרד. לאור זאת עולה כי דברי אד"ש בהקדמתו ללקוט הנ"ל, שנחתמה ב"תמוז", כי "הספרים אשר יצאו לאור עד עתה על ידי מערכת "אוצר החסידים" נתקבלו בחיבה בין חוגים שונים במדינה זו ומחוצה לה" — מכוונים לשני ספרים בלבד, יהיו יום ויחונך לערי (בהמשך מודיע על ההופעה הקרובה של 'קונטרס ומעין'), כאשר השני החל מתפרסם רק באותו חודש (כמפורש עליו באגרת אד"ש מ"י"ט תמוז, 'אגרות-קודש' א ע' קנו: "שולחים אנו לו לדוגמא", ובאגרת נוספת מאותו יום, שם א ע' לה: "מוציאים אנו עתה לאור", ובאגרת

הפסח ה'תשי"ג, 'קונטרס ומעין'. קודם שנה זו, בתשי"ב, נדפסו בהוצאת קה"ת כמה ספרים שמצד תוכנם שייכים אף הם לספרייה זו — ותעיד על-כך העובדה שבהוצאות הבאות שלהם הם אכן נדפסו מטעמה — אלא שההוצאה הראשונה הייתה קודם התייחסות הספרייה, שעל-כן לא שוייכו אליה⁴ אף לאחר הקמתה.

באלו ספרים מדובר? מכיוון שלא הכל

3. בספר 'ספריית ליובאוויטש' (תשי"ג) ע' רח מסופר על הדפסת 'קונטרס התפלה' בתחילת תשי"ב בהוצאת "אגודת חסידי חב"ד העולמית", ואחר נכתב: "באותה שנה, תשי"ב, יסד כ"ק אדמו"ר מהורייצ נ"ע את "הוצאת ספרים קה"ת", ומסרו אל חתנו כ"ק אדמו"ר שליט"א. . . ראשית הוא ערך ומסר לדפוס את שלושת הקונטרסים של כ"ק אדמו"ר מהורייצ נ"ע, שעליהם מספר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהקדמתו לקוני ומעין שנדפס בשנת תשי"ג: ביום ב' ניסן ה'תשי"ב. . . נתקבלה הצעה לייסד קרן מיוחד להדפסת מאמרי כ"ק אדמו"ר מהורייצ נ"ע. . . בהסכם כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א הוחלט להוציא לאור ראשונה את שלשת הקונטרסים אשר לאדמו"ר נ"ע: קונטרס ומעין, קונטרס עץ חיים, קונטרס העבודה". מן הראוי לתקן: זה אמנם הייתה התכנית (אחרי הוצאת 'קונטרס התפלה' — עם סמל 'קה"ת' — בחורף תשי"ב), וכבר בתחילת כסלו תשי"ג, עוד קודם שנמסרה ההוראה לערוך את 'היום יום', החל העיסוק בקונטרס ומעין (ראה 'אגרות-קודש' אדמו"ר מהורייצ כרך ז ע' כה, ל). בהדפסת 'היום יום', בחורף, הוזכר (בע' 9): "קונטרס ומעין (נמצא בדפוס)", אלא שעד הדפסתו בשלהי אותה שנה קדם ונדפס 'חונך לערי' (שלא הוזכר ב'היום יום', וגם בע' 15 שלו נרשם 'קונטרס ומעין' כ"נמצא בדפוס"). ואילו קונטרסי עץ החיים והעבודה נדפסו רק בשנת תשי"ו (על הכריכה של 'לקוטי דבורים' לקוט כג ו'קונטרס ומעין' — נדפסו שלהי תשי"ג — הוזכר רק קונטרס עץ חיים כ"נמצא בדפוס").

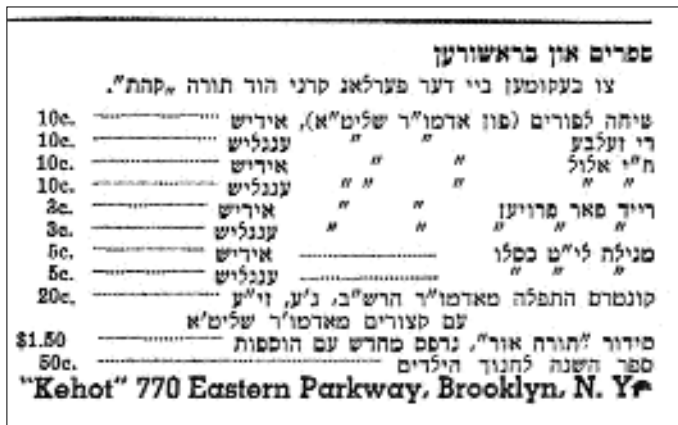
יצויין כי ידועה גם הדפסה שתוכנה להיכלל ב'קה"ת' אלא שלפועל לא נכללה: ב'אגרות-קודש' אדמו"ר מהורייצ כרך ו ע' ריא, מאדר תשי"ב, כותב בעניני הדפסת ה'יתניא' בתל-אביב: "אם ידפיסוהו ידפיסו על השער 'נדפס בהוצאת מרכז אגודת חב"ד העולמית', כן ידפיסו את החותם 'קה"ת' כתבנת המצורפת בהו". לפועל נדפס עם ה'יתניא' בשנת תשי"ג, ובחלק מהטפסים הכתובת: "יצא לאור ע"י אגודת חסידי חב"ד העולמית", אך ללא החותמת (ואולי קשור הדבר לחשש מסידור הספר מחדש, ראה 'בית משיח' ג' 254 ע' 39).

ידועות גם הדפסות מכתבי אדמו"ר מהורייצ, כתובים ומוגהים על-ידו, שלא נכללו ב'קה"ת': 1. 'מאמרים' ערב ר"ח תמוז תשי"ב [ב'מפתח' שערך אד"ש (תשכ"ח) נרשם בע' 50 בסדרת קונטרסי אדמו"ר מהורייצ, מ'ס' מד, ונרשם כנדפס אצל "האחים שולוינגער, תשי"ב], שיצא לאור מטעם "מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש". בתשי"ח נדפס ב'קה"ת' [בהשמטת הקטע ממאמר הסגירה] ומטעם 'אוצר החסידים', ב'לקוטי דבורים' כרך רביעי ע' 1559. 2. 'שיחות' ז' אדר ב' תשי"ג בחגיגת מרכז הישיבות הנ"ל, יצא לאור מטעמו [ללא תאריך הדפסה. 'מפתח' הנ"ל ע' 79]. 3. 'שיחות' פסח שני תשי"ד, כ"ל [ללא תאריך הדפסה. שם]. 4. 'די רייד פון כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש' עשית תשי"ג, לקבוצת עסקנים ממרכז הנ"ל, י"ל מטעמו [נדפס בתשי"ג — לפי ה'שליט"א' בשער ובהקדמה. שם ע' 78]. ההדפסה הראשונה מטעם מרכז הנ"ל ובהוצאת קה"ת הייתה בתשי"ב: 'די רייד פון ליובאוויטש' ע' רבי, לקבוצת עסקנים ממרכז הנ"ל, ז' כסלו תשי"ב (שנת ההדפסה עולה מן ההקדמה. חור ונדפס ב'לקוטי שיחות', כרך כד ע' 505 וכרך א ע' 63).

4. כך פורש ברשימות הספרים — לראשונה על הכריכה האחורית של 'לקוטי דבורים' הנ"ל, נדפס אלול תשי"ג — שבין הספרים ש'בהוצאת אוצר החסידים' נמנו רק אלו

מכירים את הספרים הראשונים של הוצאת 'קה"ת', חשבתי שיהיה כדאי להציג רשימה בשעתו לא הוזכר שמדובר בחלק ממערכת 'ע"י אגודת חסידי חב"ד העולמית', אך אדמו"ר מלך המשיח שלי"ו: "ראה בסידור תורה אור (קה"ת, היתש"א)"¹⁰.

כדי שנוכל להתמקד בספרי 'קה"ת' הראשונים, עלינו לבדוק את המודעה שנדפסה בע"ד של 'הקריאה והקדושה' ג'ל' 15, ע"י"ח כסלו תשי"ב, בה נמנו 11 ספרים שאפשר להשיג ב'קה"ת': ארבעת הראשונים (שאינ עליהם תאריך הדפסה¹¹) וכן הסידור (מתש"א), נדפסו ללא חותמת 'קה"ת'. בששת האחרים, בהם כן מופיעה החותמת, נקובה שנת תשי"ב, ובפירוט:

הוצאה זו. ייתכן מאוד ובסוגייה זו נחוץ גם לסמוך על זיכרונם של אלו שזכו באותם שנים לעבוד בהוצאת 'קה"ת' – ובזאת, אפוא, מופנית אליהם הקריאה ללא ולענות את חלקם. בכ"ה אדר תשי"א כתב כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע באגרת "אל משרד אגודת חסידי חב"ד"¹².

נחוץ לפתוח באגודת חסידי חב"ד מערכת הדפסת ספרים וכתבי דא"ח, ולכלל לראש

1. 'די רייד פון ליובאוויטשער רבי'ן שליט"א

פאר אידישע פרויען... "יוצא לאור על ידי מחנה ישראל"¹².

2. הני"ל באנגלית.

3. 'יוד טייט כסלו'. 'יו"ל ע"י אגודת חסידי חב"ד העולמית'. באידיש. מעבר לשער הודעה שנדפס לקראת י"ט כסלו, ואחריה הקדמה חתומה ע"י האגודה הני"ל¹³.

4. הני"ל באנגלית.

5. 'קונטרס התפלה' מאדמו"ר מהור"ש"ב

הדפסת ספרים חדשה,

– שהרי כבר קדמו הספר 'פוקח עורים' שנדפס בשלהי⁷ ת"ש ובשער הודעה שהו"ל "על ידי אגודת חסידי חב"ד העולמית"⁸, וקונטרס מג (מאמרים) לחודש תשרי) שבשער הודעה שנדפס באלול ת"ש "על ידי ועד הדפסת מאמרי חסידות חב"ד אשר ע"י אגודת חסידי חב"ד העולמית"⁹ – ורק בשנת תשי"א נמצא שיצין כ"ק

צריכים להדפיס סדורי תפלה בנוסח מזוייק כמו הסידור תהלת ה' דראסטאוו.

סידור 'תהלת ה' – בצילום מזה המדוייק שנדפס בהוראת אדמו"ר מהור"ש"ב נ"ע ברוסטוב בשנת תרע"ח – נדפס רק בשנת תשי"ז, וקדם לו בשנת תשי"ה סידור 'תהלת ה' בנוסח מדוייק פחות. בעקבות האגרת דלעיל נדפסו בשלהי⁶ תשי"א סידור 'תורה אור' ועמו 'מחזור', ובשעריהם הודעה שהוצאו-לאור

רפג], כאשר בשער הכתובת והתאריך ממהדורת ת"ש [ברשימת "שערי חב"ד" של א.מ. הברמן – בתוך 'עלי עין', תשי"ב, ע' 344, נרשמה במס' 227 מהדורה שעליה נדפס: "יוצא לאור על ידי אגודת חסידי חב"ד העולמית נויארק שנת חמשת אלפים ושבע מאות ושבע לבריאה", ובדומה לזה ברשימה שביספר התולדות... אדמו"ר האמצעי, תשכ"ח, ע' 190: "...נויארק שנת היתש"ז ולא ראיתיה (וצריך חיפוש ובדיקה, ולכאורה יש כאן שיבוש, אך ראה 'אגרות-קודש' כרך כא ע' רז). המהדורה הבאה נדפסה בשנת תשס"ו בהוצאת 'קה"ת' ומטעם 'אוצר החסידים', ונקבע שהוא "שער רביעי" (ויש להוסיף לרשימת "ספרות חב"ד" שביאהלי ליובאוויטשי ג'ל' ב ע' 20).

9. חזר ונדפס מטעם 'אוצר החסידים' בשנת תשכ"ב ביספר המאמרים קונטרסים' כרך שני ע' 885 ואילך.

10. בקונטרס צה ע' 18 (חזר ונדפס ביספר המאמרים היתש"ע ע' כב). וראה 'בית משיח' ג'ל' 345 ע' 42 הערה 13 לעניין 'ספר הניגונים'.

11. השיחה לפורים היא משנת תשי"א, והוא לקוט כא מילקוטי דבורים. מעבר לשער הקדמה החתומה ע"י 'מחנה ישראל' ומוזכר בה 'היקול קורא' שבו הוזכרה עבודת 'מחנה ישראל', והוא מט"ז סיון תשי"א – ראה 'אגרות-קודש' כרך ה ע' שפא. השיחה לחי"י אלול אף היא מתשי"א, והוא לקוט כב, 'די רייד [=דיבור]... יוצא לאור על ידי אגודת חסידי חב"ד העולמית. הוזכר באגרת י"ד מרחשון תשי"ב, שם כרך ו ע' סא: "נדפס אח"כ באידיש ובאנגלית וכעת מעתיקים אותו לעברית". ההעתקה לעברית לא נדפסה.

12. ברשימת הספרים שבסוף חוברת 'חב"ד – ליובאוויטשי (תשי"א) נרשמה פעמיים: פעם [ע' 63] בין ספרי קה"ת של אדמו"ר מהור"י"צ שמחוץ לספריית 'אוצר החסידים': "רייד צו פרויען (גם באנגלית)", ופעם נוספת [ע' 65] בין ספרי אדמו"ר מהור"י"צ שביאוצר החסידים: "די רייד צו אידישע פרויען". בשנת תשי"ב נדפס ב'קה"ת' תרגום ללשון-הקודש משיח זה "על ידי מרכז נשי אגודת חב"ד, ברוקלין" (ולא ע"י 'אוצר החסידים'). ברשימת הספרים משנת תשי"ו (כגון על כריכת קונטרס 'חי"י אלול היתש"ג) מוזכר בין ספרי 'אוצר החסידים': "די רייד צו אידישע פרויען – בלה"ק אידית או אנגלית", אבל נכון לעכשיו לא ראיתי הוצאה כזו (ואינה רשומה ב'מפתח' ספרי אדמו"ר מהור"י"צ (תשכ"ח) ע' 178), וההוצאה הבאה באידיש מטעם ספרייה זו היא משנת תשי"ז – בכרך השלישי של 'לקוטי דיבורים' ע' 1141 ואילך.

13. ההוצאה הבאה של החוברת הזו הייתה בשנת תשי"ז ומטעם 'אוצר החסידים', כאשר מעבר לשער נעתקה ההקדמה למהדורת תשי"ב החתומה ע"י 'אגודת חסידי חב"ד

אדמו"ר מהור"י"צ מ'ז' מנ"א, 'אגרות-קודש' ז ע' שמו: "נדפס זה עתה").

מעניין לציין שבהקדמה ליחוד לנער' נאמר: "מערכת 'אוצר החסידים' נגשת בזה להו"ל קובץ "שלשלת האור" והוא קובץ חוברות, כל אחת מהן מיוחד לאחד מנשיאי חסידי חב"ד ורבותיהם", ואילו בקונטרס ומעין (בצד הפנימי של הכריכה האחורית) ישנה הודעה: "קובץ 'שלשלת האור' הופיע: שער ראשון חנוך לנער. שער שני קונטרס התפלה...". הרי שקונטרס התפלה נחשב כחלק מקובץ "שלשלת האור" אף שלא נחשב בספריית 'אוצר החסידים'!

5. נדפסה בתשנ"ג באגרות-קודש' שלו כרך יג ע' שכה-ו.

6. התאריך "תשי"א" מופיע רק בשער המיחזור, וכך הוטבע גם על גב הכריכה, אך 'לוח המועדות והמועדים' שבפנים הוא רק לשנים תשי"ב, תשי"ג, שכן ההדפסה התאחרה: בג'ל' 12 של 'הקריאה והקדושה', ע"י"ח אלול תשי"א, התפרסמה בע"י מודעה על הסידור: "ידי טעג געהט ארויס פון דרוק [=בימים אלו יוצא מהדפוס]", ובאגרת אדמו"ר מהור"י"צ מ"כ"ג אלול (אגרות-קודש' כרך ה ע' תטט): "איך דרוק איצטער [=אני מדפיס עכשיו]", אך "עריה תשי"ב" – 'כפר חב"ד' ג'ל' 956 ע' 39, וראה שם ג'ל' 539 ע' 24). נראה כי ההכנה לדפוס החלה רק אחר כ"ח סיון, שאז הגיע אד"ש לארה"ב, שכן מכמה מקורות נודע שהוא שהתעסק בהדפסתו (1). באגרת כ"ט סיון תשי"ו, 'אגרות-קודש' שלו כרך ב ע' קק, סיפר: כל מה שנתחדש בסי' תו"א הנדפס כאן – הוא בהוראת כ"ק מו"ח אד"ש. במה שלא נשתנה לא שאלתי אלא במקומות מועטים, במקום שהי אצלי ספק". 2. בשיחת יום ב' דראש-השנה תשס"ו סיפר שבשעת ההכנה לדפוס שאל את אדמו"ר מהור"י"צ בקשר להדפסת "הרחמן" לראש-השנה. 3. בתשכ"ה התפרסם – בסידור עם דא"ח ע' 645 – שהוא סידור בו את "סדר ההפטרות שיש בהם חלוקי מנהגים". 4. לסידור נוספו ארבעה עמודים 'לוח התיקון', וראה 'בית משיח' ג'ל' 63 ע' 18 הערה (4). המהדורה הבאה מסידור זה נדפסה בשנה"ג בשנת תשי"ו – בהוצאת 'קה"ת'.

7. באגרות-קודש' אדמו"ר מהור"י"צ כרך ה ע' עדר (משנת תשי"א): "בקץ העבר הדפסתי את הפוקח עורים", וראה כרך יג ע' רצד שנמסר לדפוס בחצי השני של אלול.

8. אח"כ נדפס צילום ממנו "על ידי ועד הדפסת דא"ח אצל ישיבת תומכי תמימים דליובאוויטש שאנחאי שנת תשי"ג", ושוב נדפס בצילום בגרמניה [בשנת תשי"ח: בספריית ליובאוויטש טופס שעליו רשם אד"ש בעפרון (בדומה לצילום שבספריית ליובאוויטש) ע' רז]. "נדפס – ע"י פוטוגרפיה – באשכנז היתש"ח". וראה 'אגרות-קודש' שלו כרך ב ע'

ניע. "בהוצאת אגודת חסידי חב"ד העולמית". ההקדמה חתומה ע"י האגודה הנ"ל בתאריך "כי מרחשון, שבי"ת"14.

6. 'ספר השנה', [ק]ב[ב] מאמרים לבני-הנעורים עפ"י סדר פרשיות השבוע מלוקטים מחוברות "האח" שהופיעו בליובאוויץ בשנות תרע"א-תרע"ד. "באשור המרכז לענייני חנוך".

איזה מהם הוא הראשון שעליו נדפסה חותמת קה"ת? אין לדעת אם הסדר במודעה הנ"ל הוא נכון, שהרי הסידור שנדפס בוודאי בתש"א הוזכר שלא במקומו.

נסה לבדוק את הדבר באמצעות רשימה אחרת. בסוף לקוט כג (לקוטי דבורים חג הפסח ה'תש"ג) ע' קכח נדפסה הרשימה הבאה:

ושם ראו רואים¹⁵ כי ה"רייד פאר פרויען" הוא הראשון – בין אלו שעליהם חותמת קה"ת – ועוד חידוש, ציוין כי הוא והעתקתו לאנגלית [שבשערי

שניהם תאריך ההדפסה הוא תש"ב] נמסרו לדפוס בשנת תש"א! – ואם כן, סביר להניח שאלו הקונטרסים הראשונים שעליהם חותמת קה"ת.

ל ששת הקונטרסים שנשאו את חותמת קה"ת קודם כסלו תש"ב יש להוסיף את שני קובצי המכתבים שפורסמו בשכפול (הנקרא: מימוגראף) ע"י ר' אברהם פאריז ע"ה. רבים אינם מכירים אותם, ומאחר ובדברי הימים

מדגיש שמדובר ב"מימוגראף". שוב הוזכר 'קובץ המכתבים' הזה באלול תשי"ג ברשימה שבסוף לקוט כג, ע' קכו, ואחר הוזכר בשנת תש"ו בהוספה לקונטרס 'תורת החסידות' ע' 30, בתוספת ציון: "ע"י הר"א פאריז"¹⁸, ונראית הכוונה בזה, שמלבד התעסקותו בהשגת המכתבים – שהרי שמו וכתובתו מפורשים בגב הקבצים תחת בקשת "המו"ל" להשיג מכתבים נוספים – הוא היה גם זה שהקלידס במכונת-כתיבה¹⁹.

בשנת תשי"ט נרשמו הקבצים הללו בפירוט בימפתח ספרי מאמרי ודרושי אדמו"ר מהורש"ב ע' 50, ופורש שהם ב"הוצאת קה"ת". החידוש שבימפתח זה הוא בכך שבפירוט סדר ה"שערים" שבסדרת "שלשלת האור", ע' 52, נרשם: "שער שמיני – מכתבים", וככל הנראה הכוונה לקובצי השיכפול הנ"ל²⁰.

כאמור, על גב הקבצים התפרסמה בקשה להמציא למו"ל מכתבים נוספים של אדמו"ר מהורש"ב, עבור הקבצים הבאים. איני יודע מדוע לא הושלמה התוכנית. רק בשנת תשמ"ב הוחל בהדפסת 'אגרות-קודש' מאדמו"ר מהורש"ב, ונרשמו אף הם כ"שער שמיני"²¹.

הזדמנות זו כדאי לעמוד בקצרה על עוד פרט ביבליוגרפי הקשור לספרי הנשיאים שבהוצאת קה"ת. ישנו סיפור – 'ומפורסם הוא בין תלמידי בית

של קה"ת' יש להם חשיבות מיוחדת, אמרתי להרחיב את הדיבור אודותם:

על שערי שני הקבצים – שהראשון נושא את התאריך "בי מרחשון, שבי"ת" והשני את התאריך "י"ט כסלו, שבת" – הוטבע סמל קה"ת' באמצעות חותמת גומי.

רשימת ספרי חסידות חב"ד ומאמרים שנדפסו או ניתנו להעתקה במשך הזמן מ' אדי"ש ה'תש"ג – אלול ה'תש"ג ספרים וקונטרסים

פוסק שורים – ג' חלקים – מאדמו"ר האפעני	תשי"ג
פאפריס סביב אדמו"ר שליט"א – לר"ה, יר"ה, כבוד, שפע"צ	תשי"ג
קונטרס פנ – שיחה – סביב אדמו"ר שליט"א – פורים	תשי"א
הנ"ל בהעתקה אנגלית – שיחה – סביב אדמו"ר שליט"א – ח"ו אלול	תשי"א
הנ"ל בהעתקה אנגלית – שיחה – סביב אדמו"ר שליט"א	תשי"א
רייד פאר פרויען – הנ"ל בהעתקה אנגלית	תשי"א
קונטרס התפילה – מאדמו"ר מהורש"ב נ"ע	תשי"ב
מאמרים צו רעך הניגון פון ישיבות תולדות – קובץ סתמי של אדמו"ר שליט"א	תשי"ב
קובץ סתמי של אדמו"ר שליט"א – קובץ שני	תשי"ב
יש כסלו – הנ"ל בהעתקה אנגלית	תשי"ב
שיחה – סביב אדמו"ר שליט"א – ג' אדר שני	תשי"ג
כרם ח' – שיחה סביב אדמו"ר שליט"א – בהעתקה אנגלית	תשי"ג
חיוג יום – קובץ פתגמים ופזמונים	תשי"ג
הגדר לנער – מאדמו"ר מהורש"ב נ"ע	תשי"ג
וסעין סבית ה' – מאדמו"ר מהורש"ב נ"ע	תשי"ג
שיחה – סביב אדמו"ר שליט"א – חג הפסח	תשי"ג

הקובץ הראשון, אף שהוא ממרחשון, לא הוזכר במודעה שביהקריאה והקדושה' מער"ח כסלו, ושניהם גם יחד לא הוזכרו ב'היום יום' תשי"ג – לא ברשימת ספרי אדמו"ר מהורש"ב (ע' 9) – כנראה משום שמדובר בשכפול ולא במעשה דפוס¹⁶ – ולא ברשימת "ספרים וקונטרסים להשיג אצל קה"ת" (ע' קיח)¹⁷. לראשונה הזכירם אדי"ש בשנת תשי"ג ברשימת ה"מאמרים ומכתבים שנדפסו" – מאדמו"ר מהורש"ב – שהתפרסמה ביחוד לנער¹⁵, תוך שהוא

העולמית". המהדורה הבאה של חוברת זו הייתה בשנת תשי"ב, בלשון-הקודש (עם הוספות), ובע' 3 תורגמה ההקדמה הנ"ל ונחתמה ע"י "מערכת 'אוצר החסידים'".

14. מהוצאה זו נעשה צילום בגרמניה, בשנת תשי"ו, ונדפסו "כעשרה טופסים" (ימפתח ספרי מאמרי ודרושי אדמו"ר מהורש"ב ע' 52). בשנת תש"ז נדפס מחדש בברוקלין מטעם 'אוצר החסידים'.

15. אף שגם רשימה זו – בסופה – אינה כסדר, שהוקדם קונטרס וימעין' לשיחת חג הפסח, אף שהיא נדפסה לפניו, כמפורש בהקדמתה: "כי בקרוב יופיע לאור 'קונטרס וימעין'".

16. אבל הם מופיעים ברשימת ספריו שבהקדמת החוברת 'חב"ד' – ליובאוויטשי (תשי"א), ע' 9 [הרשימה נערכה ע"י הרב יהודה ליב שיי' גרונר והוגעה ע"י אדי"ש – צילומה ביצדייק למלך' חלק ד (תשנ"ג), ושם שהוסיף אדי"ש: "שני חלקים)].

17. למעשה לא מצאתי קבצים אלו באף אחת מרשימות הספרים הנדפסות על הכריכות האחוריות של ספרי קה"ת. אולי משום שפורסמו בכמות מצומצמת, שזו אולי גם הסיבה לכך שאינם מופיעים ברשימת ההזמנות שהתפרסמה ביצדייק למלך' חלק ה (תשנ"ג) ע' 128-129 (בע' 127 כתבו שרשימה זו "כנראה שנכתבה בשלהי תשי"ג, אבל המאוחר ביותר בכתבי אדי"ש הוא "הקה"ק". תשרי תשי"ג, ואלו "קובץ היום יום" ו"קונטרס מעין" נכתבו מאוחר יותר ע"י כותב אחר (שלא להחליף עם המופיע: "קובץ מכתבים – מכ"ק אדמו"ר שליט"א, "קובץ מכתבים ב"י" – שהוא קובץ ב' ממכתבי ושיחות אדמו"ר

(מהור"י) ני"ע, שנדפס באלול תשי"ב בהוצאת קה"ת ע"י 'מחנה ישראל').

18. באגרת מכ"א סיון תשי"י ('אגרות-קודש' כרך ג ע' ג שכד) מצוין כך: "קובץ מכתבי אדני"ע... שהו"ל מוהר"א ש"י פאריז".

19. תפקיד שהתמחה בו (ראה: 'המלך במסיבו' כרך ב ע' רל, רצו). בהמשך הרשימה שבתורת החסידות' שם, נרשם גם: "קובץ השיחות (ברוקלין, תשי"ו. ע"י הנ"ל), והכוונה לתורת שלום – ספר השיחות, ומאחר ועל ספר זה אין ידיעה שהרי"א שימש כמו"ל, הרי שהכוונה שהוא זה שהקליד את הספר (וראה גם 'אגרות-קודש' אדי"ש כרך ב ע' קמט: "הספורים... שלא נעתקו בתורת שלום... הרא"פ ש"י יעתיקים"). ופלא שאיש לא העיר על הנדפס ביכפר חב"ד ג' 557 (כ"ח טבת תשנ"ג) ע' 25 בשם "יש אומרים". כאילו נעשתה מלאכת ההקלדה "על-ידי הרבי שליט"א בעצמו" (לבד שאין זה מן הכבוד כשמדובר במלאכה שזכתה ל-6 עמודים "לוח התקווה", בסוף הספר, ומלבדם ספח מודפס ובו תיקונים נוספים).

20. אבל ברשימה שבהמשך הימפתח, ע' [60], מסתיים היכול של אדמו"ר מהורש"ב ב"שער שביעי".

21. איני יודע מדוע לא הוזכרו ב"מבוא" הקבצים הנ"ל והתוכנית לקבצים הבאים שלא השלמה. הם נזכרו רק בשולי האגרות שנדפסו בהם (אך מבלי אזכור השנה בה נדפסו וכו', כדי לתת לקורא הסבר במה מדובר, בדוגמת הציון שנדפס בתשכ"ה בהוספות לסידור עם דא"ח ע' 642 הערה 1). את "שער שמיני" יש להוסיף לרשימת "ספרות חב"ד" שביאהלי

המדורש בתקופה היא²² – האומר: "במסגרת פירסומי מערכת "אוצר החסידים" נקבעו "היכלות" המתחילים מהבעל-שם-טוב, המגיד ממעזריטש, אדמו"ר הזקן בעל התניא ושולחן ערוך הוא ההיכל השלישי וכך הלאה. לכל היכל נקבעה על-ידי הרבי ריי"צ מסגרת בעלת ציור שער מיוחד. כאשר נשאל כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ על-ידי הרבי שליט"א באיזה שער תודפס ההגדה, השיב כדברים הבאים: "אבא (כ"ק מוהרש"ב) היה פנימי, ואתה הנך פנימי. מן הראוי, איפוא, שההגדה תופיע בישערי כזה של אבא..."

ייתכן ואת הדברים הללו אמר אדמו"ר מהוריי"צ על אד"ש, או לאד"ש (במעמד אחרים, שהרי הוא בוודאי לא היה מספר על-כך) באחת ההזדמנויות, אבל קישורם לצורת מסגרת השער של ההגדה של פסח עם לקוטי מנהגים וטעמים – נדפסה בשלהי חורף²³ תש"ו – אינו מתאים לעובדות: בצורת המסגרת הנדפסת כיום בספרי אדמו"ר מהורש"ב נעשה שימוש לראשונה בשנת תשי"ג בהדפסת 'חונך' לנערי ויקונטרס ומעין'. אחר-כך, בשנת תשי"ד, נעשה בהם שימוש גם בהדפסת קונטרסיו של אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע: 'חיי אלול ה'תשי"ג וביקור שיקאגא', וכן בנדפסים בתש"ו: 'תורת

ליובאוויטשי ג' ב' ע' 21.

22. 'ימי מלך' כרך ב' (תנשי"א) ע' 797 ובהערה 120. הובא גם (ללא ציון מקור) ברשימה "הגדת רבן של ישראלי" שבמוסף 'התמים' של 'בית משיח', גל' ז (ניסן תשס"א) ע' 19.

23. נדפסה בסמיכות זמן למאמר "מים רבים" (שער שלישי בסדרת 'לקוטי תורה – תורת שמואל') ולקונטרס "אדמו"ר הצמח צדק ותנועת ההשכלה" – ועובדה זו נלמדת מן האיזורים ההדדיים על כריכתם האחרות של שלושת הפרסומים הללו, שאין עליהם תאריך ("ימים רבים" נדפסה הקדמה לא חתומה, ובשני האחרים לא נדפסה הקדמה). באגרת ה' בשבט תש"ו מספר אד"ש (אגרות-קודש' כרך ב' ע' ז) על עבודתו ב'הגהה' אחרונה של מים רבים", ושיבאמצע ההגהה... קונטרס הצ"צ וההשכלה". ובאגרת ערש"ק פ' תצוה (י"ד אדר-ראשון) כותב: "אקוה אשר בשבוע הבע"ל יו"ל מים רבים, הצ"צ וההשכלה". בדיווחי קובץ ליובאוויטשי גל' 11, שבעי 10 שלו ידיעה מיום ז' אדר ב', לא הוזכרו פרסומים אלו, אך באגרת ד' ניסן שנשלחה לשיקגו (אגרות-קודש' שם ע' קבג-ה) הוזכר: "ראה בהגדת קה"ת שעם לקוטי מנהגים".

24. ייתכן ובגלל המסגרת הזו יוחס הקונטרס (במפתח-העניינים לאגרות-קודש' אד"ש כרך ב' ע' תז) כאילו הוא מספרי אד"ש (ותוקן בכרך כ' ע' תנו).

25. בלקוט כג – 'לקוטי דבורים' חג הפסח ה'תשי"ג – נדפסה מסגרת בסגנון דומה אך שונה. בלקוטים כד-ה-ו נדפסה מסגרת שונה.

26. פקסמיל מוקטן ברשימת "ספרות חב"ד" שביאהלי ליובאוויטשי גל' ב' ע' 25 מס' 11. יש להוסיף שקודם לכן נעשה בה שימוש ביבד קודש' (הקדמתו נחתמה בתאריך יוד כסלו תשי"ז), שאמנם צורף לו מבוא מאדמו"ר מהוריי"צ, אך הוא משתייך ל'היכל רביעי' – בהיותו מספרי אדמו"ר האמצעי (ומסגרת זו נמצאת גם בהוצאות הבאות של הספר, החל מתשכ"ד).

27. ברשימת "ספרות חב"ד" שביאהלי ליובאוויטשי גל' ב' ע' 24 נכתב שזו מסגרת "לספרים" בלבד (והאחרת "לחבורות וקונטרסים"), אבל היא מופיעה גם בהדפסות החוורת של הקונטרסים: 'חיי אלול ה'תשי"ג' (החל מתש"ו), 'ביקור שיקאגא' (כנ"ל), 'תורת החסידות' (החל מתשי"ז) ו'אדמו"ר היצמח צדק' ותנועת ההשכלה" (כנ"ל).

28. הקדמתו לא נחתמה בתאריך, ועל מועד ההדפסה ראה: 'אגרות-קודש' שלו כרך ב' ע' קמח-ט.

אד"ש הייתה בניסן תשי"א, בשער 'מאמר יו"ד שבת תשי"א".

ב'מפתח' הזה ניתן לכאורה לתלות בנשוא הספר ולא בעורך, כשם שיספר התולדות אדמו"ר מהר"ש שנדפס בתשי"ז נשא את המסגרת של נשוא הספר, ולא של העורך.²⁹ הפעם הבאה שנדפסה המסגרת הזו בספר של

המסגרת, אפשר והיה זה לגבי ה'מפתח ספרי מאמרי ודרושי אדמו"ר מהורש"ב שערך אד"ש ונדפס בקיץ תשי"ט, אחרי שכבר נקבע כי המסגרת המדוברת שייכת לספרי אדמו"ר מהורש"ב. אלא שאת קביעת המסגרת הזו

בעניין כי"ב השאלות והשאלה האחרונה, והוא מ"תולדות הרב". הע' 17: ביבית רבי מהדורת 'קה"ת' ע' 56 נוספה הערה על "טעות המלקט" בעניין מקום המאסר הראשון של אדה"ז (והערה שכוזר צריכה הייתה להיות גם בע' 80, לגבי מקום המאסר השני). הע' 19: סופר גם ב"י"ט כסלו תשי"ג (שיחות קודש) כרך ד ע' 93 ונתבאר מדוע הוצרכו הבעש"ט והמגיד להתגלות אל אדה"ז כשהם מלובשים בגוף. גל' 345 ע' 22 הערה 7: צ"ל: אחר זה של תשי"ח. ע' 41 הע' 4: בתשי"ד התפרסם – יקונטרס ח"י אלול התשי"ג ע' 80 [ספר השיחות' ע' 198-197] – שלפני שניגוהו (בח"י אלול תשי"ג) סופר שהצ"צ אמר שמאמר הירושלמי הוא גם על שירת ה' בבות מתוך תשובה. שם הע' 6: בגל' 344 ע' 19 התפרסמה שאד"ש שלל בהחלט נגינת ה' בבות בהופעות [כנראה – כשהן נערכות שלא במועדים הקבועים]. ע' 42 הע' 4: התווים נדפסו בתרצ"ז ב'התמים חוב' ה' ע' נ-ז, ובתשי"ד ב'קובץ ליובאוויטש' [ציוני ב'תורת שלום' מהדורת תשי"ז ללא מראה-מקום מדויק, והוא ב'גל' 3 ע' 44-43] והושמט הציון כולו במהדורת תשי"ז].

29. אף שכבר בתשי"ה נדפסו שני "היכלות" עם מסגרות שנקבעו אחר-כך: 'לקוטי תורה – תורת שמואל' (המסגרת בסגנון דומה – אך שונה – למסגרת 'לקוטי תורה' לגי פרשיות שנדפס בוויילא תרמ"ד) ושו"ת 'צמח צדק' (המסגרת מהוצאת ווילנא, ובשנת תשי"ז נעשה בה שוב שימוש ב'הוספה לספר דרך מצותיך').

30. אך בתשמי"א נדפסה 'ירשימת מאמרי דא"ח' **משותפת** לאלו של אדמו"ר מהר"ש ומהורש"ב – מבוססת בעיקרה על הרשימות שביספר התולדות' ובימפתח, והיא נושאת את המסגרת של אד"ש (לא התפרסם האם הדבר נעשה ע"פ הוראתו, כפי שהורה בשנת תשכ"ו לגבי ספר המנהגים) – ראה 'בית משיח' גל' 261 ע' 149. גם 'ספר הערכים' שהחל נדפס בתשי"ל הוא במסגרת זו.

תיקונים והוספות לרשימות קודמות: גל' 343 ע' 65 הע' 7: הובאו דברי המספר שבבי ניסן תשי"ט אמר אדמו"ר מהור"ש שאפשר לעשותו שליח למסור פ"י לאביו. ומפורש ב'קובץ ליובאוויטש' גל' 2 ע' 24 שכן ה"י בשנים תשי"ג-ד. ע' 66 הע' 12: ביבית רבי באידיש (ווילנא תרס"ד ע' 55. בהוצאת קה"ת ע' 66) נוספה הוראת הבעש"ט (והמגיד)

המשך מעמוד 39

"זה היום **יוקבע**" נראה שכבר בכך ביטא אדמו"ר הזקן את דעתו הק' שייט כסלו יהיה יו"ט 'קבוע' וניצחי גם בימות המשיח.²⁶

קיצורו של דבר – גם אנו שנזכה בקרוב לראות את קיום הייעוד שיבטלו המועדים בימות המשיח, בכל זאת נמשיך לחגוג את י"ט כסלו ובי"ה היום. יתגדל ויתקדש שמיא רבא, ויתעוררו אלפי לבבות בישראל בתשובה ועבודה שלב", ותתקיים לעולם ולעולמי עולמים הבטחתו הק' של בעל המאסר והגאולה ש"הקדשתי את יום י"ט כסלו כמו יום כיפור²⁷, שכל מה שיהודי יבקש – תתקבל בקשתו²⁸.

המאמר שאמרו רבינו הזקן "לשנה הבאה קבעו"ם" שייט כסלו הוא 'חג קבוע' גם בבית המשיח במהרה בימינו.

ל אמיתו של דבר, לכאורה הדבר רמוז – כמעט מפורש – בדברי אדמו"ר הזקן הידועים, כאשר בא אדמו"ר הזקן בתגובה לבקשת החסידים לכתוב 'מגילת י"ט כסלו', ובתשובה לכך ענה להם רבינו הגדול, כי לדעתו אין צורך בכתיבת מגילה מאחר ו"זה היום **יוקבע למועד תמידי** בישראל אשר בו יתגדל ויתקדש שמיא רבא, ויתעוררו אלפי לבבות בישראל בתשובה ועבודה שלב"²⁵ ומדברי אדמו"ר הזקן כי

בדיוק כחג החנוכה, שעליו גם נאמר "לשנה אחרת **קבעו"ם**"²³. המשמעות העמוקה הטמונה בדברי רו"ל 'קבעו"ם' היא ללמדנו שהם 'קבועים' ועומדים לעולם ולעולמי עד גם בבית המשיח; כך גם 'קבעו' אדה"ז שייט כסלו 'קבעו"ם' גם לימות המשיח, ובכל זמן ובכל עת ימשיכו לחגוג את י"ט כסלו, מאחר וגם מהותו של י"ט כסלו קשור בקשר אמיץ עם הגאולה הקרובה²⁴. כיון שהמעלה המיוחדת שתבוא בגאולה העתידה היא שהנברא יתאחד עם בוראו, והגוף יזדכך עד ש"הנשמה תהא ניוזנת מן הגוף" ומעלה זו נפעלת באמצעות לימוד החסידות והליכה בהדרכותיה ומנהגיה, והפתיחה לכך נוצרה בייט כסלו, ולכן – מסיים הרבי – זהו תוכן

(27) אגב, במדרז"ל שבו נאמר שפורים לא יתבטל לעתיד לבוא – הובא לעיל – מובא שם בהמשך הדברים שיש מחז"ל הסוברים שגם יום הכיפורים לא יתבטל לעתיד לבוא.
(28) משיחתו ליל א' דייט כסלו תרפ"ט – סה"ש תרפ"ט ע' 59, שחזר על פתגם זה כיו"כ פעמים! (בפנים בתרגום חפשי).

שהרבי חזר על דברי אדמו"ר הרי"צ בהתועדות כי כסלו תשי"ז.
(23) שבת כא, עמוד ב'.
(24) כפי שהזכרנו לעיל בשם התו"ש.
(25) לקוטי דיבורים חלק א' עמוד 38, ועיין שם בהמשך דברי הק'.
(26) ראה לקוטי שיחות חלק ה' עמוד 172.